

פרשת כי תשא

כל פרשת המדבר היא שורה בלתי פוסקת של התנגשויות בין העם לה', אולם בחטא העגל הגיע המשבר לשיאו. כאן לפנינו התפרצות אדירה של כוחות התוהו והשתוללות יצרים אפלים שביב עגל הזהב.

ברגע קריטי זה מתגלה המנהיג הדגול במלוא שיעור קומתו. בגבורה ובמסירות נפש לוחם הוא את מלחמת עמו מול אלוקיו.

אמר משה: רבון העולם! הנחת כל העולם ולא שעבדת בניך אלא במצרים שהיו עובדי אלילים. למדו מהם בניך ואף עשו עגל. לפיכך אמר "אשר הוצאת מארץ מצרים" – דע מהיכן הוצאת אותם.

(מתוך: "ממעין האגדה" א. ארזי)

פרשת השבוע: הרב דוד

ימי החול		שבת פרשת כי-תשא	
05:10←05:17	זמן תפילין / טלית	17:19	הדלקת נרות
06:00	שחרית א'	17:30	14:00 מנחה
06:45	שחרית ב' (בביה"כ)	שיעור הלכה אקטואלית לימוד מדור לדור (במקביל)	
08:20	שחרית ג' (בביה"ס)		
08:56←09:00	סוף זמן ק"ש	06:45	שחרית א'
13:15	מנחה א' (בחד"א)	08:30	שחרית ב'
17:30	מנחה וערבית	17:19	מנחה 12:30, 13:30
17:45←17:40	שקיעה	14:00	מנחה (בני-עקיבא)
20:10	ערבית	18:15	צאת השבת

שבת
שלום

למה קרנו פניו של משה?

לאחר חטא העגל, בקשת הסליחה והכפרה ועליית משה להר לקבל את הלוחות השניים, מתארת התורה את ירידתו של משה מההר וחזרתו אל העם (שמות לד, כט-ל):

וַיְהִי בְרִדַּת מֹשֶׁה מֵהַר סִינַי וְשָׁנִי לַחַת הָעֵדֻת בְּיַד מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו
בְּדַבְּרוֹ אֹתוֹ: וַיֵּרָא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִקִּשְׁתֵּי אֱלֹהֵי:

תופעה זו של בן אנוש שפניו קורנות מזקיקה הסבר וביאור. מדוע דווקא כעת קרנו פניו של משה? שמא תאמרו בגלל שהייתו בהר ארבעים יום וארבעים לילה בקרבת הא-להים זכה לפניו קורנות! אם כן, מדוע בפעם הראשונה שירד מההר עם הלוחות הראשונים אין איזכור לפניו הקורנות של משה? הרי גם אז ירד לאחר שהייה של ארבעים יום ולילה במחיצת הא-ל?

שמא נמצא הפתרון בהבדל שבין הלוחות הראשונים ללוחות השניים. הלוחות הראשונים מעשה א-להים, כך גם הכתב שכתוב עליהם (שמות לב, טז): "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱ-לֹהִים הַמָּה וְהַמְּכַתֵּב מִכְתָּב אֱ-לֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלְּחָת". לעומתם, את הלוחות השניים מפסל משה בעצמו (שמות לד, א): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּסַל לְךָ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְכַתְּבֵנִי עַל הַלְּחָת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְּחָת הָרֵאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ. בַּהֲמִשְׁךָ, לֹא בִרְוּר הָאֵם אֲכֹן הַקֶּב"ה הוּא זֶה שְׁכוּתָב עַל הַלְּחָת הַשְּׁנָיִים או שמא משה מבצע גם את הכתיבה (שמות לד, כח): "וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אֲרַבְּעִים יוֹם וְאֲרַבְּעִים לַיְלָה לְחֹם לֹא אָכַל וּמִים לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל הַלְּחָת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים". מבחינה תחבירית הנושא בפסוק זה הוא משה, וגם פעולת הכתיבה מיוחסת אליו (ראו ראב"ע).

בד"כ נוהגים להסביר את הבדלים בין הלוחות הראשונים לשניים בחוסר המסוגלות של ישראל להכיל לוחות רוחניים כל כך – 'מעשה א-להינו', ולאחר חטא העגל יש התפשרות על לוחות אנושיים יותר. יכול להיות שפני משה קורנים כתוצאה מהעמל וההשקעה הרבה שהשקיע בלוחות השניים. בלוחות הראשונים – המאמץ מבחינתו היה מינימלי, בלוחות השניים – פסל בעצמו, העלה להר ואולי גם כתב. כל מי שמשקיע ומתאמץ בלימוד ועיסוק בתורה – התורה משפיעה עליו, עד שניכר הדבר לכל מכריז וסביבתו. התורה, שהיא החכמה הא-להית, משפיעה על האדם שהוגה בה ויש ביכולתה לשנות אותו. לא מתנת שמים בלבד יש כאן, אלא תוצאה של עמל ויזע מצידו של משה. נדמה שזוהי כוונת חז"ל במדרש שמתאר את מקור קירון פני משה (דברים רבה ג, יב):

התורה שנתנה למשה עורה של אש לבנה, וכתובה באש שחורה, וחתומה באש, ומלופפת באש, וְעַם שְׁכוּתָב קִינָה אֶת הַקּוֹלְמוֹס בְּשַׁעְרוֹ וּמִשֵּׁם נָטַל זֵיו הַפְּנִים.

כתלמיד בישיבה תיכונית נחקקו בליבי זיו קלסתרם של שני ראשי ישיבות שמבטם והדרת פניהם השאירו עלי רושם עז של יראת הרוממות – הרב אברהם שפירא זצ"ל והרב אהרון ליכטנשטיין זצ"ל. השקפת עולמם של שני ראשי הישיבה רחוקה זו מזו בנושאים רבים, אבל מכנה משותף אחד רחב קיים – העמל וההשקעה הרבה בלימוד התורה. זכינו והתברכה קהילת סעד ב"עמלי" תורה, בשיעורי תורה רבים ומגוונים, חבורות לומדות וחברותות פרטיות. ככל שנרחיב ונרבה את לימוד התורה ייעשו הפרט והכלל טובים ומאירים יותר, ויקויים בנו מקרא שכתוב: 'חֲכֵמַת אֲדָם תֵּאִיר פָּנָיו' (קהלת ח, א).

ספריית הילדים - היסטוריה

ברצוני לספר קצת היסטוריה בנושא ספריית הילדים בסעד, יכול להיות שלרבים מהקוראים הנושא יראה מוזר, כי ברור לכל אדם בר-דעת שבקהילה כמו סעד יש ספרייה גם לילדים.

כאשר הגעתי לסעד, הייתה רק ספרייה לחברים, ומאוחר יותר ספרייה עיונית. את ספריית החברים ניהלו אז מתנדבות - ציפ ברט ז"ל, חנציה פרוכטר ז"ל ומרים רוזנמן שלנו תיבדל"א. הן פתחו את ספריית הקריאה של החברים שהכילה אוסף ספרים עוד מימי הרצליה, שעם הזמן הצלחנו לצבור אוסף לא רע. זכורה לי הספרייה ב"בודקה" הצרפי שנמצא ליד החנייה הקרובה לבתים הכוללים. ציפ ז"ל ומרים רוזנמן עשו עבודה מצוינת כפי יכולתן.

ספרייה קהילתית לילדים לא הייתה קיימת. כל מטפלת רכשה ספרים, ובכל בית ילדים היה אוסף של ספרים. בימים ההם בלי רדיו טלוויזיה ומחשב, קריאת ספר הייתה בילוי חשוב.

בביה"ס הייתה ספרייה קטנה באחת הכתות, ספרניות שהשתדלו לעשות עבודה טובה, אבל כמעט לא קיבלו שעות. הייתי מאד קרובה לאותם ילדים מחפשי ספרים, ופשוט לא הבנתי למה אין מוסד כזה לילדים שלנו. אני כילדה ירושלמית החלפתי בשתי ספריות והחלטתי לפעול להקמת ספרייה לילדים. עד היום איני קולטת מדוע לא קיבלתי תמיכה בנושא. דרשתי, ביקשתי, צעקתי ואפילו הזלתי דמעות. סוף סוף הסכימו שאפתח ספרייה, כשספריית החברים פינתה את המקום. לא קיבלתי כמעט שעות עבודה. התנאי היה עבודה בתור ראשון במטבח, (לפעמים שחררו אותי לפני הזמן). למזלי ילדי סעד חויבו לעבוד אחר הלימודים וגם הספרייה קיבלה ילדים שעזרו מאד. המתמידים בעבודה הזכורים לי, שרית ברזילי, אפרת רפל ועוד ילדים רבים מכתות ו, ז, ח, שאפילו בנו ארונות ממדפים שליקטנו מכל מיני מקומות. תודה לכולם גם לאלה שאת שמותם לא הזכרתי.

הספרייה הוקמה בצרפי שהתפנה אחרי שספריית החברים עברה משם, המקום שקק חיים. בשנים הראשונות בקיץ היה חם ובחורף קר. בלי מזגן וברז קרוב. אחרי שנה מאז שהספרייה קמה, נפצעתי בתאונה (מאופניים) נכות של ארבעים אחוז, מקום העבודה היחידי שיכולתי לעבוד היה רק הספרייה.

החלטתי ללמוד את הנושא לעומק, והתברר לי שיש חוק שספרייה בקהילה צריכה להיות שייכת פורמלית למועצה. הספרנים בשתי הספריות שהיו בסעד: ה'עיונית' ו'ספריית החברים', לא קיבלו את דעתי מפחד שניקרא "ספרייה אזורית".

האחראי על הספרייה האזורית במועצה היה אז מיכאל בן צבי ז"ל זכור לטוב, החלטתי להיפגש אתו. מיכאל עזר לי מאד, כיוון אותי להשתלמויות ובזכותו קבלנו הרבה ספרים. ספריית הילדים שלנו, היא ספרייה בית ספרית וגם יישובית. יצרתי קשר עם משרד החינוך והשתלבנו בפעילויות שמשרד החינוך דרש מספריית ביה"ס. הקהילה ובית הספר רק הרוויחו משילוב זה. עם הזמן נוצרה מסורת של שעורי ספרייה: מורה, ספרן וילדים. משרד החינוך דרש ממני להשתלם וללמוד את הנושא. במכללת קיי בבאר שבע, נפתחה מגמה לספרנות.

הצטרפתי למלי שלמדה בסמינר קיי בבאר שבע ושתינו קיבלנו מלגה ללימודי ספרנות ממשרד החינוך, למרות שיחסית הייתי כבר מבוגרת. בזכות משרד החינוך והמועצה קיבלנו מחשב ותוכנה חוקית וכך נכנסתי לעולם המחשבים. מחשבנו את הספרייה. אפרת, אז רפל, עזרה לי להכניס את הספרים למחשב. לא היה לנו קל להיכנס לעולם חדש, אך עשינו זאת.

כשמלי נכנסה לעבוד אתי, הכל נעשה קל יותר. במשך השנים ביה"ס למד להעריך את התרומה של נושא הקריאה ונראה לי שבסעד יש הרבה ילדים אוהבי ספר. ביה"ס משתף פעולה, מתקיימים שעורי ספרייה פעילים שמלי מעבירה וישנו אוסף ספרים עשיר. הספרייה פתוחה גם בשבת בצהריים במשך כשעה וחצי ע"י תורנים מתנדבים.

למזלי, ויותר למזלה של הספרייה, היה מי שהחליף אותי כשבגרת. הרבה תודה למלי שעושה עבודה נפלאה. מתפללת ורוצה להאמין שיימצא למלי ממשיך, הספרייה הזו היא בית ספרית וקהילתית. התקציבים הם מביה"ס ומהקהילה. לאחר שראיתי את מכלי הספרים שנשלחו לגריסה, שאריות של הספרייה העיונית, כאב לי הלב, היה חסר לי הכבוד לספר, הסבר לציבור, ותודה קטנה לאנשים שהקימו את הספרייה מתוך רצון להוסיף תרבות ותוכן למקום.

אינני יודעת מה התוכניות לגבי ספריית הילדים, שהיא גם ספרייה בית ספרית. ובכלל האם ישנה מחשבה שגם בסעד נקים פעם ספרייה קהילתית, מוסד תרבותי מתקדם לקהילה הצעירה והמתבגרת?

צ'פי רויק

מסכה

עד עכשו

משחק תפקידים

אתה קדוש

אני מענה

אני רעשן

אתה לא עונה

אני מלהג

אתה לא מגלה

השמחה משפרת

מנסה לחדר

את שריון השקר הקודר

שעטיתי על עצמי

המסך עולה

עשן סמך בעיניים

נשמה זועקת

בוא המלך

היום

אהרלה אדמנית

על צרה ההוקרה לחיים רבלין ז"ל במכללת חמדת הדרום

חברי סעד היקרים,

בשבוע שעבר התקיים אירוע הוקרה לאב משפחתנו חיים רבלין ע"ה במכללת "חמדת הדרום".

בתחילת שנות ה-60 הוא ייסד, ובמשך 26 שנה הוא ניהל, את הסמינר למורות וגננות "עזתה" שממנו התפתחה המכללה של היום.

הערב כולו היה מרגש מאד עבורנו, זכינו להתפעם מתלמידותיו לשעבר וכן המורים שלימדו בתקופתו שסיפרו על החוויה המכוננת במפגש עם אבא שלנו.

כיום, אף יותר מאי פעם לאחר כ-30 שנה מאז פרישתו לגמלאות, ניתן להתרשם מההשפעה הרחבה והעמוקה של עבודתו החינוכית.

במיוחד התרגשנו מהחברים הרבים שהגיעו מסעד לכבד את אבא ע"ה ופועלו ואת אמא תבדל"א.

אנו מודים מכל הלב לכל אחד ואחת, נוכחותכם מאד משמעותית עבורנו.

בברכה רבה,

ערה, חיה ואלי רבלין בשם כל המשפחה

דבריו ke je אלי רבלין בצרה ההוקרה לאביו

אני רוצה לשתף אתכם בזיכרון מתקופת עבודתו של אבא כמנהל "הקריה" כך קראנו לסמינר המורות וגננות שאבא הקים וניהל במשך 26 שנים.

באותו זמן היינו מגיעים לשבתות בהן נשארו גם התלמידות ואנשי הצוות. מכיוון שרוב רובם של האנשים בשבת היו תלמידות הרי ב"בית הכנסת" הייתה "עזרת גברים" קטנה, מוקפת בד וילון לבן ובה בקושי מניין גברים. הדרך מהפתח של האולם עד ל"עזרת הגברים" הייתה עבורנו "סיוט מביד". אסף ואני היינו בגיל ההתבגרות והרגשנו שעשרות זוגות עיניים של נערות צעירות מלוות את צעדינו בכל רגע. עד שיום שישי אחד החלטנו שאנחנו לא יכולים יותר והודענו להורים שלנו שאנחנו לא ממשיכים להגיע איתם.

היום היו קוראים לאבא "יזם חברתי".

מה שאבא עשה כאן היה חריג מאד בנוף האנושי בארץ בכלל ובקיבוץ בפרט. בתוך להט העשייה החקלאית, הביטחוניית, קליטת עליה, המסחר והתעשייה תחום החינוך היה שולי יחסית. העיסוק העיקרי היה ביצירת מכנה

משותף ראשוני ובסיסי – קראו לזה "כור היתוך". מערכת החינוך הייתה מחולקת לפי העליות השונות והמבנה הסוציולוגי המורכב מאד שהיה אז בארץ.

מערכת החינוך, כמו מערכות חברתיות אחרות, שיקפה מעמדות נפרדים. החלוקה הייתה מאד גיאוגרפית כשכבר אז המרכז קיבל הרבה יותר לעומת הפריפריה.

ואז קם אבא וביקש לשבור את החלוקות האלו. לשבור את החלוקה הגיאוגרפית והסוציאלית/עדתית. לשבור את חוסר השוויון בהזדמנויות שזימנה מערכת החינוך לאזור הנגב. אבא העלה את הצורך לרכז מאמץ חינוכי דווקא לכאן. אבא הבין ומימש הקמת מערכת חינוכית ארוכת טווח ואוטונומית לאזור – מערכת שתמנע בריחת מוחות מאזור הנגב.

עולם היזמות מתבסס בעיקר על שאלה נכונה ולא רק על פתרון נכון. ההזדהות עם הבעיה היא החלק החשוב ביותר בהקמת יוזמה כלשהי. אני חושב שאבא זיהה בעיה וחשב על תוצאותיה לטווח ארוך. כשאני קורא את המסמכים שאבא חיבר לפני הקמת הסמינר אני מבין את עומק ההזדהות של אבא עם הבעיה. אבא מנתח שם את המצב באופן חודר וקודר והפתרון של הקמת הסמינר נבע מתוך ניסוח מדויק של הבעיה.

אנחנו, בני משפחתו של אבא, רואים את תחום היזמות כחלק משמעותי ביותר במורשתו. לא תמיד צריך ללכת בתלם, אפשר ללכת בדרכים עצמאיות.

מספרים על אותו רבי חסידי ששאלו אותו למה הוא לא הולך בדרכי אביו. הסביר אותו רבי שהוא דווקא כן הולך בדרכי אביו: אבא שלי היה מורד באבותיו וגם אני מורד באבותי.

אמא ואבא עבדו כצוות. תרומתה של אימא לעבודתו של אבא ולהיפך היא דוגמא לשילוב כוחות. אני זוכר את ההתייעצויות ההדדיות ביניהם כל אחד בעבודתו של השני. קבלנו, הילדים, הנכדים והנינים מאמא ומאבא את הרגישות החברתית ואת היכולת ללכת נגד הזרם ולעשות טוב וחסד.

אני רוצה להזכיר הערב את אחי אסף ז"ל שלא זכינו שיהיה אתנו. אסף, בעשיית החסד השקטה שלו המשיך את דרכם של אימא ואבא. חיה מעובדת סוציאלית – עבדה ועובדת לצימצום פערים בחברה ולמען אנשים.

זכיתי וגם אני מקים עכשיו מיזם חברתי משלי. אני בונה מפת נגישות שתאפשר לכל אדם עם מוגבלות לקבל מידע על מקומות ושירותים נגישים עבורו.

אני רוצה לסיים במילותיו של נתן זך:

כולנו זקוקים לחסד

כולנו זקוקים למגע

לרכוש חום לא בכסף

לרכוש מתוך מגע

לתת בלי לרצות לקחת

ולא מתוך הרגל

דברית נחום בכנס ההוקרה לזכרו של חייט ריבלין ז"ל

מר תמיר עידאן, ראש המועצה, פרופסור שאול קרקובר, נשיא המכללה, שרה ומשפחת ריבלין הענפה, מכובדיי כולכם - ערב טוב.

נפלה בחלקי הזכות לומר מספר מילים בשם הקבה"ד וקיבוץ סעד במעמד מכובד זה.

על דגלו של הקבה"ד כמו גם על דגל קבוצת בני עקיבא הראשונה – סעד, חרוטה התפישה של שילוב "תורה ועבודה". ידוע לכולנו כי תפישות מורכבות אלה נמצאות בסכנה מתמדת של איזון בין שני צידי המקף. האם נוטה הכף לתורה האם לעבודה?

אין ספק כי המהלך שהוביל חיים ז"ל בהקמת הסמינר למורות ובניהולו לאורך שנים היווה תרומה משמעותית להעצמתה של התורה במשוואה הזו ובכך הביא לאיזון ראוי בין העיסוק בתורה ובעבודה.

כדי להוביל מהלך כזה, נדמה לי שזקוקים למספר תכונות: יוזמה, חזון מעוף ונחישות. תכונות אלה מעידות על חיים ז"ל שהיה "איש אשר רוח בו" וממילא מובן מהיכן שאב את הכוחות להובלת מהלך, שהיום בפרספקטיבה של שנים, כשרואים איזו מכללה מכובדת צמחה מאותו סמינר, ניתן לומר בפה מלא, שהיה זה מהלך היסטורי. הזכרתי את הביטוי "תרומה" ונזכרתי בדבריו היפים של ר' שמשון רפאל הירש על הפסוק השני בפרשת תרומה שקראנו בשבת שעברה:

" דבר אל-בני ישראל, ויקחו-לי תרומה: מאת כל-איש אשר ידבנו לבו, תקחו את-תרומתי".

שואלים הפרשנים אם נאמר "תרומה" מדוע גם "נדבה", הרי יש כאן כפילות מיותרת? מסביר הרש"ר הירש, כי יש הבדל מהותי בין השניים: "תרומה" – הינה נתינה מכורח צו, ציווי או הנחיה. "נדבה" – זו נתינה מרצון, מעומק ליבו של הנותן.

הדברים שקראתי על פועלו של חיים הן בהקמת הסמינר ולא פחות מכך בניהולו לאורך 26 שנים, מעידים שתרומתו היתה בבחינת "נדבה" ונעשתה ברצון גדול ומעומק הלב.

יפה עשתה הנהלת מכללת חמדת הדרום, שמצאה לנכון להנציח את זיכרו של חיים ויישר כח לכל מי שהגה וביצע. עבור שרה ומשפחת ריבלין כולה, אין לי ספק שיש כאן סגירת מעגל מנחמת ומרגשת.

לנוהגים ברכבי סידור הרכב

ברכבי הרנו החדשים:

ההנעה מתבצעת באמצעות **כרטיס חכם** ולא באמצעות מפתח

וכן בלם היד הוא חשמלי.

לשם קבלת הרשאה בנהיגה ברכבים מסוג זה:

יש ליצור קשר עם איתן הימן לצורך הדרכה - 0523934509,

ולאחר מכן לוודא עם ידידיה סגל (וייזל) בטלפון - 0586318952

שההרשאה יושמה בפועל במערכת.

פנחס השם

או: אם אין אני לי – שמי לי...

ברשימה הבאה ישנם סיפורים אמיתיים וגם דמיוניים. התכוונתי לאפיין את הדמיוניים בגופן שונה, למשל – אותיות אלכסוניות, או כתב רש"י. אך כאן יש בעיה טכנית: היחסים ביני לבין מחשבי אינם תקינים מאז פגישתנו הראשונה. אולי בעקבות הבינה המלאכותית שרכש, סבורני שהוא כועס עלי מאז שהתעללתי בו (בצדק, כי הוא התחיל!). לפיכך ויתרתי על הרעיון להתעסק עם הגופנים (שגם הם שונאים אותי), ולכתוב במילים פשוטות כל אימת שאעבור לקטע דמיוני. אגב, אם כבר הזכרנו את רש"י, מן הראוי לציין בשבוע של פורים, שאחד מבניו של המן – בנוסף לרשעות שירש מבית, גנב גם את כינויו של רש"י – פרשנדתא... ושוב, אם כבר הזכרנו את המן, מותר להיזכר בסיפור מקדמת דנא, לפני כעשרים שנה. ראש הממשלה נתניהו ביקר לקראת פורים בביתו של הרב עובדיה יוסף זצ"ל. הרב הסביר לו מדוע חייב קורא המגילה לקרוא את שמות עשרת בני המן בנשימה אחת: כדי שלא יספיקו העמותות לזכויות אדם להגיש עתירה לבג"ץ נגד התליות... ועוד קטע הנוגע לפורים ובוזה נמלא את חובתנו לעסוק בענייני החג. הגמרא מספרת (גיטין נ"ז ע"ב): "מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק". מי שקורא על הקורא בשיבת פוניבגי המעטירה, עלול לחשוב ששרידים עדיין נשארו... ייתכן שהמשפט האחרון היה צריך להיכתב באותיות מלוכסנות...

בשנים הראשונות לאחר קום המדינה, רווחה המגמה להחליף שמות משפחה גלותיים לעבריים, ואף נולדה מעין סיסמה: עברי, עברת את שמך! אני נאלצתי לחכות עד מלאות לי 18, כי כך קבע החוק. התלבטתי בין מספר אפשרויות לבחירת שם חדש. קרובי בירושלים החליפו ל-תור, כי פירוש שמי הישן – גולומב, הוא יונה - במספר שפות אירופיות. גם השם קולומבריום למערות שאכלסו קיני יונים מעיד על כך. לי לא נראה השם תור, עקב משמעותו הנוספת שבתקופת ה"צנע" ששררה אז, שידרה עמידה ממושכת בתורים. רציתי לבחור שם הדומה באותיותיו לשם המקורי, ולא דווקא לתרגומו. אפשרות אחת היתה גלבע, שבה נשמרים שלושה עיצורים מן השם. ההצעה השניה היתה גולן, שאותה בחרתי כי שלוש האותיות הראשונות היו זהות למקור, ובעיקר כי החרוז קסם לי...

"ובהגיע תור" – כלומר המועד בו מלאו ימיי (18), שמתי פעמי לסניף משרד הפנים בחיפה, על מנת לקיים את מצוות ראש הממשלה, דוד בן גוריון. (אם כי הוא, כשר הביטחון, פקד זאת רק על קציני צה"ל). עכשיו, כמנהגי הנלוז לספר דבר בתוך דבר, עד שהקורא שוכח באיזה סיפור הוא נמצא, אעבור לאחת הבדיחות שהילכו אז בנושא החלפת השמות. יום אחד החליט פרוספר מזרחי להחליף את שמו, פשוט כדי להגביר את הסיכוי להתקבל לעבודה. הלך וביקש להחליף ל-פנחס ברקוביץ. אחרי חודש, פנה שוב למשרד הפנים וקיבל שם חדש: אייל ברק! שאלוהו חבריו – מדוע החלפת פעמיים? סיפר את האמת: ידעתי שבבואי להתקבל לעבודה ישאלוני מה היה שמך הקודם, ואז אענה בגאון: פינחס ברקוביץ – ובעזרת השם הכל בא על מקומו בשלום!...

כשבוע לאחר מכן, הגיע לביקור בחיפה הד"ר יוסף בורג ז"ל, כדי להרצות בסניף הפועל המזרחי. כאן המקום לציין, שבתקופה ההיא שימשתי "קומונר" בסניף בני עקיבא בחיפה. איני רוצה לצאת שוב מהרצף הסיפורי, לכן אדחה את ההסבר לשם "קומונר" לקטע הבא. בעזרת סיוע מודיעיני, למדתי באיזה מלון ישהה הד"ר בורג בשבת – וביום שישי אחרי הצהריים הגעתי לחדרו במלון, כדי לבקשו לבוא גם לסניף בני עקיבא לשוחח עם החניכים. כצפוי, הוא לא הסכים, אבל ניהלנו שיחה קצרה. מה שמך? שאלני – ואני עונה בגאון את שמי החדש. ואז הוא יורה: מה היה השם הקודם? (מה, אני תוהה, הוא חושב שבאתי לראיון עבודה?) הוא שומע את השם גולומב וזורק שאלה נוספת: האם הוריד ממזרח פולין או ממערב? – ממערב, אני משיב. – האם אתה יודע שאלהיה

גולומב הוא קרוב שלך? – לא, אומר אני, להיפך – אני יודע שהוא אינו קרוב שלי! ועכשיו בטון מלגלג קמעה, מאין אתה יודע שאינו קרוב? – כי בן דוד שלי, ניצול שואה, סיפר שבשנת 1939, קצת לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, שמע שאלהיו גולומב מבקר בוורשה בשליחות הסוכנות. נסע אליו לבקש סרטיפיקט (רשיון עליה לא"י, מטעם שלטון המנדט הבריטי). פנה בן דודי אליו בדברים נרגשים: שמי דוד גולומב, כשם בנך, ואנחנו קרובי משפחה, אנא השג עבורי סרטיפיקט! ענה לו גולומב: אכן שם בני הוא דוד, אבל אנו לא קרובי משפחה, והעיקר – אין לי סרטיפיקט בשבילך... בורג, שהיה ויקיפדיה מהלכת, משיב לי: גולומב לא ידע מה הוא מדבר. שמרתי את הדבר, וכחלוף כמה עשרות שנים, כאשר בן דוד אחר שלי הצליח לערוך אילן יוחסין – הסתבר שבורג צדק. אליהו גולומב היה בן דודו של אבי ז"ל, "שלישי בשלישי".

גולומב היה מפקד "ההגנה" בשנות מלחמת העולם השנייה. עד פטירתו בשנת 1945. על שמו שכונת יד אליהו בתל אביב וקיבוץ ניר אליהו בשרון המזרחי. היה אחד מ"ארבעת הגיסים" – שהיו בעמדות חשובות בתקופה ההיא. מי היו הארבעה? משה שרת (שגם הוא החליף פעמיים את שם משפחתו: שם אביו היה צ'רטוק, הוחלף לשרתוק ואחרי הקמת המדינה לשרת). שרת נשא לאישה את אחותו של שאול מאירוב מקבוצת כנרת (לימים אביגור, על שם בנו שנפל במלחמת הקוממיות) שהיה אחראי לרכש ב"הגנה", הקים את ה"מוסד לעליה" הבלתי חוקית בזמן הבריטים ועמד בראש "נתיב" – הארגון שעסק בקשרים עם יהודי ברית המועצות לאחר הקמת המדינה. שתי אחיותיו של שרת נישאו, האחת לאליהו גולומב והשנייה לדב הוז, שהקים את "שרות האוויר" בהגנה, שהפך לחיל האוויר במאי 1948. הוא נהרג בתאונת דרכים ביחד עם אשתו ובתו. על שמם קיבוץ דורות, ראשי התיבות: דוב רבקה ותרצה.

הבטחתי לעיל להסביר את מקור הכינוי: קומונרים. ייתכן שבאחת מרשימותי הקודמות כבר עסקתי בכך, אבל אולי ניתן לסמוך על מוחם של הקוראים, היודע להשכיח נושאים פחות חשובים... תנועות הנוער גייסו מדריכים בוגרים לסניפים הגדולים. בערים הגדולות היו יותר ממדריך אחד שגרו בדירה משותפת וקיימו שותפות כלכלית, "קומונה". בשנים הראשונות של הנח"ל, הוצרך כל גרעין להפריש עשרה אחוזים מחבריו לפיקוד (קורס מ"כים) ועשרה אחוזים להדרכה בתנועת הנוער. לפיכך, בגרעין ז' היינו שבעה קומונרים. שלושה מהם חברי סעד עד היום: ליפא, דודה ואנוכי. האחרים היו: אברהם ברקאי ז"ל (אחיה של שוש אייל תיבדל"א) ויבדל"א חיימקיה - כיום הרב דרוקמן, אלכס הס – בהמשך פסיכולוג בחיל האוויר ובמשטרה (הרבה לפני שהמשטרה עסקה בפרשת "ניצבים – וילך") וידעיה הכהן – בהמשך מנהל האגף הדתי במחלקת הנוער והחלוץ בסוכנות, ואביהם של אלוף במילואים ומספר רבנים ידועים וגם בת לתפארת.

סוף סוף הגענו אל הנושא, וכאן המקום לעבור לאותיות האלכסוניות שבוודאי כבר שכחתם במה מדובר. עשרות שנים עברו עלי בשמי הנוכחי, ללא כל קושי – כלומר, ללא מחשבות טורדניות שמא שגיתי בהחלטה הראשונה שקיבלתי בגיל 18. מה קרה ששינה את הכיוון? פשוט, נוכחתי שריבוי הגולנים מעמיד אותי בבעיות. לא חלילה ריבוי הגולנים בסעד, אלא במדינה בכלל. לא מספיק שכל מי שנקראו גולד, גולדשטיין, גולדברג, גולדפיין, גולדשמידט, ועוד כמה גולדים – מתברר שגם אנשים שלשמותיהם הקודמים לא היה כל קשר לאותיות אלו, חפצו דווקא בשם זה. השיא היה כאשר שאלו אותי אם אני אביו של אייל גולן!... מילא אילו שאלוני אם אני אביו של אלוף יאיר גולן, לא הייתי מתרעם. חוץ מזה, בהנחה שעדיין מוציאים לאור ספרי טלפונים, בטוחני שהשם גולן תופס חלק נכבד מן הספר, מיד אחרי מזרחי. בנוסף, נתקלתי בבעיה נוספת – כאשר אני משיב טלפונית למוסד כלשהו על פרטיי האישיים, מיד צצה השאלה: גולן שם פרטי או שם משפחה? בקיצור מאסתי (באותיות מלוכסנות) בשמי והתחלתי לתור אחרי שם חדש (אין הגבלת גיל כלפי מעלה).

חיפשתי שם מקורי, שאין סיכוי שמישהו יחקה אותי ויגנוב את זהותי... פשוט למצוא שם נדיר ביותר, לחפש בתנ"ך. בתחילה עלו על דעתי שמות פשוטים כגון פלדש וידלף, אבל נרתעתי מן הרעיון, מחשש שאנשים יתחילו לשאול אותי מה פשר ראשי התיבות האלה – בעיקר אלו שקראו את הסדרה על פשר"ת. נתקלתי בשם מטרד בת מי זהב. השם מי זהב נראה לי מעניין, אבל חששתי שמא הוא כבר תפוס. מטרד, לעומת זה, עלול להיקרא כמטרד... מה אפשר לעשות, אולי להוסיף אות נוספת, למשל: תי, ואז נוצר שם שאיש לא יחפוץ בו: מטרדת! הלכתי לישון בהקלה, בהרגשה שגעתי וגם מצאתי. אך גם במיטתי לא באתי אלי מרגוע. במצב של "נים-לא-נים". נזכרתי בעמותת "חדושי", בראשי תיבות: חופש, (מ)דת, שוויון. נדמה לי שקראתי במקום כלשהו, שהעמותה מחפשת סמליל (לוגו) ובהזדמנות זו – גם לשנות את שמה. ומדוע זו בעיה? כי אם הם ישמעו על השם מטרדת – הם יחפצו לאמצו, כי מטרת העמותה היא לשכנע, שהדת היא מטרד... וייתכן שיכתבוהו כד: מטרד-דת!

המשכתי לעיין בתנ"ך, והגעתי עד לדברי הימים א'. שם בפרק ד' פסוק ג' מצאתי את שאהבה נפשי: "ושם אחותם הצלפוני". כמעט קפצתי משמחה. מי בארץ או בעולם יחפוץ לקרוא לעצמו בשם מוזר כל כך? אבל למדתי מן הנסיון לא לקפוץ בלי לבדוק היטב אם אין מכשלות נסתרות. ראשית הרי זה שם של אחותם, כלומר שם נקבי. אבל ביטלתי חשש זה, כי צלצולו זכרי – ומי ילך לבדוק בדברי הימים מי נשא שם זה. עדיין יש מקום לבדוק מה אומרים הפרשנים על עוף מוזר זה. מבקרי המקרא ה"מסורתיים" בוודאי יגידו שהוא נלקח בטעות מאיזה ספר אוגריתי והוכנס למקום זה ע"י עורך מאוחר, כמובן. המבקרים היותר מודרניים, יחשפו את ה"אמת": הילדה נולדה עם שער שופע בקדמת הראש ומכסה את המצח בסגנון ה"פוני". לכן קראו לה הוריה בשם זה: הצלל פוני, כלומר הפוני מטיל צל. המבקרים הפוסט מודרניים הסתמכו על חפירות ארכיאולוגיות, שהעלו חרס וקבעו שנולדה בת ושמה הצלפוניתי ואחר כך שהפכה לבן כרת (עורך מאוחר) משמה את האות תי.

חנן (עדיין) אולף

לרני ולרוזי וויזל, לסבתא טיין ולכל המשפחה

מזל טוב על הולדת הנכדה/נינה – בתם של חנן ושלמה הלוי (קריית ארבע)

איחולים למחות ולאשר!

ללאה כץ מזל טוב להולדת הנין

נכד ליצל ולנדיה כץ בן לאודליה ולדוד כץ

איחולים למחות ולאשר

לפנינה ולשייז בר-חי ולכל המשפחה מזל טוב להולדת הננינה

נכדה לצופית ולאבשלום ססלר בת לצינת ולחפ"י ססלר

איחולים למחות ולנחת!

